

Отговарямъ — че не. Напротивъ тѣзи нейны откази ни послужиха за пробужданіе, поддържаніе и закрѣпваніе на съзнателный духъ у народа ни, додѣто най послѣ поискахме отъ правителството да потвърди съвършенната ни раздяла отъ гръцката патріаршія, като припознае независимостта отъ нея на българската църква и въстанови българската *Иерархія*. За тая наша послѣдня цѣль съдѣйствува отъ начало самото турско правителство, което искаше съ това да накърни правата и привилегіите отстѣпаны съ ферманъ на Цариградскія гръцки патрикъ, които Гърците често въвираха въ очите на Високата Порта. То сж придържаше тогава у принципа: раздѣляй и царувай!

За сжщата тая наша цѣль ратуваха и дѣйствуваха и католици и протистанти, както и тѣхните посланници, нъ не толкова отъ доброжелателство къмъ Българитѣ, колкото отъ намѣрението да ся възползуютъ религиозните имъ пропаганди при раздробленіе на вѣсточната православна църква, незавивимо отъ духовната и морална облага, които очакваха отъ лишеніето поне на една частъ отъ българскія народъ отъ благоволеніето, вліяніето и опекунството на руското правителство. Освѣнъ това тѣ не виждаха съ добро око растящето надмошіе и вліяніе на гръцкія елементъ върху малките православны народности на вѣстокъ, защото искаха спазваніето цѣлостта на Огоманската имперія. Впоследствіе на тия обстоятелства Българите ся раздвижиха. По учените и по състоятелните почнаха да ся замислюватъ и за по далечъ, за политически правдини, и да проявяватъ признаци и блѣнове за политическо освобождевіе. Няколкото по важны вѣстанія, макаръ и да не сполучиха, явно доказватъ това. При подвизите на ратниците по църковния ни въпросъ въ Цариградъ, за освобождевіето ни